

ส่งเสริมการจัดการขยะในชุมชนบ้านนาโหนด ตำบลกำแพงเขา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กำไล สมรักษ์

สันติ เพชรนุ้ย

สันติพงศ์ แก้วนรา

โครงการนี้มุ่งเน้นให้ประชาชนในชุมชน จำนวน 389 ครัวเรือน มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการคัดแยกขยะและการใช้ประโยชน์ ให้ประชาชนในชุมชนบ้านนาโหนด ตำบลกำแพงเขา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้พัฒนาทักษะให้ตนเองได้เพิ่มขีดความสามารถการคัดแยกขยะและนำขยะไปใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้ปริมาณขยะในชุมชนบ้านนาโหนดลดลงได้ จากการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่ 3 สร้างหลักประกันการมีสุขภาพที่ดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย (Ensure good health, and promote well-being for everyone at every age.) ร่วมกับการสร้างความเข้มแข็งของกลไกความร่วมมือของภาคีเครือข่ายสนับสนุนตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่ 17: ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Partnerships to achieve the Goal) เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Strengthen the means of implementation and revitalize the Global Partnership for Sustainable Development)

บ้านนาโหนด หมู่ที่ 2 ตำบลกำแพงเขา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นชุมชนเมืองกึ่งชนบท ครัวเรือน 389 ครัวเรือน ประชากร 1,228 คน แต่ละครัวเรือนมีปริมาณขยะเฉลี่ยประมาณ 23.13 กิโลกรัม/เดือน/ครัวเรือน ขยะที่พบ คือ ขยะทั่วไป (ของบริโภคสำเร็จรูป เปลือกลูกอม ถูขนม ถูพลาสติก กล่องโฟม) ร้อยละ 50 ขยะอินทรีย์ (เศษอาหาร เศษผัก ผลไม้) ร้อยละ 25 ขยะรีไซเคิล (ขวดพลาสติก กระดาษ ขวดแก้ว เหล็ก อะลูมิเนียม กล่องนม) ร้อยละ 24.7 และขยะอันตราย (กระป๋องยาฆ่าแมลง หลอดไฟ ถ่านไฟฉาย) ร้อยละ 0.3 ซึ่งจากลักษณะทางกายภาพของขยะมูลฝอยจะเห็นว่ามีส่วนขยะที่มีศักยภาพกลับมาใช้ประโยชน์ได้แก่ ขยะอินทรีย์และขยะรีไซเคิล ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ของปริมาณขยะทั้งหมด โดยในจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 380 ครัวเรือน มีการจัดการคัดแยกขยะ แล้ว จำนวน 109 ครัวเรือน ครัวเรือนที่ยังไม่มีการแยกขยะ จำนวน 280 ครัวเรือน ทั้งนี้ 109 ครัวเรือนที่มีการคัดแยกขยะ ยังแยกขยะไม่ถูกวิธี และยังไม่ได้นำขยะไปใช้ประโยชน์ ผลกระทบที่สำคัญจากการขาดการจัดการขยะของชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้ชุมชนไม่น่าอยู่ ขยะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์นำโรคต่าง ๆ เกิดมลพิษทั้งทางดิน ทางน้ำ และมลพิษทางอากาศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเนื่องด้านสุขภาพ โดยในปี 2566 มีผู้ป่วยใช้เลือดออก จำนวน 7 ราย โรคลีหนู จำนวน 1 ราย โรคอุจจาระร่วง จำนวน 3 ราย และโรกระบบทางเดินหายใจ 20 ราย ทางด้านเศรษฐกิจ อดต.ต้องรับภาระในการจัดเก็บขยะ และใช้งบประมาณ จำนวน 30,000 บาท / เดือน ในการจัดการขยะชุมชน ที่มีมากถึง 300 กก./วัน นอกจากนี้ ทางด้านสังคม ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ยอมเข้ามาท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน ประชาชนขาดรายได้

เสริม และนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประชาชนที่สนใจด้านสิ่งแวดล้อม และประชาชนที่ไม่ให้ความสำคัญเรื่อง การดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน

การดำเนินโครงการในครั้งนี้ มีการประชุมชี้แจงโครงการ เริ่มจากผู้นำชุมชนรวมตัวกันจัดตั้งเป็น คณะทำงานจัดการปัญหาขยะ ประกอบด้วย กรรมการชุมชน, ตัวแทนกลุ่มบ้าน ผู้แทน อปท. และตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ ในชุมชน มีการแบ่งบทบาทชัดเจน และเข้าใจเป้าหมายการดำเนินงาน การสำรวจและ จัดทำข้อมูลสถานการณ์ปัญหาขยะในชุมชน ประชุมให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะและการใช้ประโยชน์จาก ขยะในครัวเรือนและชุมชน คณะทำงานติดตามผลและช่วยเสริมพลังโดยทีมวิชาการในพื้นที่ และมีภาคี เครือข่ายหลายภาคส่วนเข้ามาหนุนเสริม ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองนครศรีธรรมราชโรงพยาบาล มหาราชนครศรีธรรมราช โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านย่านซื่อ องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงเขา และกรมส่งเสริมการเรียนรู้ สกร. เป็นต้น

ผลลัพธ์โครงการพบว่า คณะทำงานจัดการปัญหาขยะ 15 คน มีความสามารถในการบริหารจัดการ โครงการได้สำเร็จ มีครัวเรือนเรียนรู้การคัดแยกขยะได้ถูกต้องมีทักษะการจัดการขยะเพิ่มขึ้นทุกครัวเรือน เกิด พื้นที่สาธารณะจุดรวมการจัดการขยะเป็นตัวอย่างของอำเภอเมือง นครศรีธรรมราช มีธนาคารขยะ สมาชิก ของธนาคารขยะมีร้อยละ 50 ของครัวเรือนในชุมชน ในทุกครัวเรือนได้นำขยะที่เหลือใช้ไปใช้ประโยชน์ได้ ร้อย ละ 90 เกิดผลดีต่อการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในชุมชน